

HRAVÝ

SLOH

Pracovní sešit
pro 7. ročník ZŠ a víceletá gymnázia

V souladu s RVP

Vydavatelství
Taktik

.....
JMÉNO

.....
ŠKOLA

.....
TŘÍDA

.....
ŠKOLNÍ ROK

OBSAH

POPIS.....	2
POPIS PŘEDMĚTU	5
POPIS UMĚLECKÉHO DÍLA	9
POPIS DĚJE A PRACOVNÍHO POSTUPU	13
LÍČENÍ.....	18
CHARAKTERISTIKA.....	22
VÝTAH	27
PRÁCE S GRAFY A TABULKAMI	31
ŽÁDOST.....	35
SOUVISLÝ ŽIVOTOPIS.....	37
STRUKTUROVANÝ ŽIVOTOPIS	40
ŽIVOTOPIS SLAVNÉ OSOBNOSTI.....	42
MOTIVAČNÍ DOPIS	43
VYPRAVOVÁNÍ	45

HRAVÝ SLOH 7

Pracovní sešit pro 7. ročník ZŠ a víceletá gymnázia

Autoři: PhDr. Jaroslava Nováková, Ph.D., Mgr. Andrea Pavlíčková,
Mgr. Nikola Michálková, Mgr. Gabriela Hudecová, Mgr. Kateřina Musilová,
Mgr. Hana Malíková, Mgr. Jolana Hanusová

Garantka: PhDr. Jaroslava Nováková, Ph.D.

Lektoři: Mgr. Anita Báchorová, Mgr. Martina Šumichrastová, Mgr. Marta Nekvindová

Jazyková korektorka: Mgr. Markéta Pišková

Grafická úprava a sazba: Bc. Marek Bárta

Návrh obálky: Sára Doležalová, Bc. Marek Bárta

Produktový manažer: Mgr. Michal Švantner

Projektový manažer: Ing. Valerián Stec

ISBN: 978-80-7563-189-3

1. vydání, 2019

Vyrobil a vydal: Taktik International, s.r.o., Argentinská 38, 170 00 Praha 7

Všechna práva vyhrazena. Šíření či reprodukce obsahu nebo jeho částí jakýmkoliv způsobem jsou bez předchozího písemného souhlasu vydavatele zakázány.

www.etaktik.cz

3 Přečti si popis budovy na obrázku.

Tuhle chaloupku jsme viděli na dovolené. Už z dálky vypadala malebně, ale když jsme se k ní přiblížili, bylo to něco skoro kouzelného.

Stála v pozvolné **stráni**, která se zvedala nad klidným údolím. Její smetanově bílá barva přirozeně kontrastovala s okolní zelení, rozlehlou **loukou**. Pozemek nebyl oplocený, jako by k domečku patřil celý svět, kam až oko dohlédne.

Vypadala velmi skromně. Staré dřevěné surové dveře lákaly k tomu, abychom vzali za kliku, ale nikdo z nás se neodvážil. Nalevo od dveří byla dvě malá dělená okénka s dřevěnými okenicemi, která jistě dokáží ochránit obyvatele před nepřízní počasí – ať už to je příliš **prudké** slunce nebo zimní vánice. Došková střecha dělá téměř sametově hebký dojem, ale **drsná** stébla slámy odolají všem povětrnostním vlivům a zachovávají uvnitř příjemné klima. Centrem tohoto stavení je zcela jistě krb, kamna nebo pec. Dokazuje to štíhlý komín umístěný v samém středu střechy.

V těsné blízkosti chaloupky, **přímo** před zápražím, roste několik červeně kvetoucích růží v dřevěných pališádách. Tvoří cosi, co by se dalo nazvat zahrádkou, či spíše pouhým záhonkem.

Lákalo nás okénkem nahlédnout dovnitř, ale tuto myšlenku jsme rychle zapudili. A to bylo dobře. Alespoň nám zůstalo tajemství vnitřního světa utajeno, mohli jsme o něm pak dlouho přemítat.

a) O jaký druh popisu se jedná? Zakroužkuj správné odpovědi.

- a) statický b) dynamický
c) prostý d) umělecký e) odborný

b) Napiš, jaký dojem má autor z popisovaného stavení.

c) Slova v nabídce přiřaď pomocí čísel k tučně zvýrazněným slovům v textu, abys vytvořil/a dvojice synonym.

(1) hrubá, (2) svah, (3) pastvina, (4) silné, (5) hned

d) Napiš názvy věcí, které by se daly očekávat, že budou pohledem dovnitř přes okno spatřeny. Zapoj fantazii. Použij podstatná i přídavná jména.

e) Do sešitu napiš osnovu popisu. Použij členění textu na odstavce.

4 a) Přiřaď k obrázkům názvy plemen psů z nabídky.

čivava, drsnosrstý foxteriér, francouzský buldoček, německý ovčák, dalmatin, hladkosrstý jezevčík, jorkšírský teriér

2 a) Doplni dle vlastního uvážení vhodná slova do popisu obrazu.

Na obraze od francouzského _____ Augusta Renoira vidíme _____ s _____, jak si _____ u _____.

Dítě sedí ženě _____. Je oděno do _____, _____ košilky. V _____ ruce drží _____ pastýřky, která je oblečena do _____ sukně a _____ halenky, přes níž má _____ živůtek. Před figurkou _____ tři _____ ovečky.

Matka má na sobě prostou _____ halenu. V pravé ruce _____ kohouta. Levou rukou _____ dítě okolo _____.

Za nimi v _____ se nachází _____ stěna s různobarevnými květy. V _____ části pozadí _____ bílý závěs.

Matka s dítětem působí _____ a _____.

Obraz se mi _____, protože _____.

b) Sestav osnovu popisu obrazu z bodu a).

1. ÚVOD: _____
2. STAŽ: a) _____
b) _____
c) _____
3. ZÁVĚR: _____

c) Doplni přirovnání na základě obrazu.

Dítě má vlasy (jako) _____.

Matčiny vlasy jsou _____.

Má ústa _____.

d) Vymysli další dvě přirovnání.

3 a) V následujících obrazech vyznač hlavní motiv. Vyjmenuj, co tvoří popředí a pozadí.

b) Pod každý obraz napiš, co je jeho hlavním motivem. Ke každému podstatnému jménu doplň dva vhodné přívlastky.

Hlavní motiv: _____

Atmosféra: _____

Strom: _____

Kámen: _____

Obloha: _____

Muži: _____

Hlavní motiv: _____

Atmosféra: _____

Lidé: _____

Řeka: _____

Město: _____

Pes: _____

4 Ke zvýrazněným slovům napiš vhodnější synonyma.

Tento obraz **ukazuje** _____ přírodu. Žena má přes ramena **přetáhnutou** _____ pelerínu. Z květináče **vylézá** _____ malý stromek. Stůl **hází** _____ dlouhý stín. Věž kostela **přesahuje** _____ ostatní **baráčky** _____. Moře **ukazuje** _____ všechny barvy z oblohy. Vrcholky hor **lezou** _____ až do nebes. Nad vesnickými chalupami se **shánějí** _____ černé mraky. Na břehu moře **parkuje** _____ malá loďka. Obraz na mě působí **dobře** _____ a vyvolává ve mně **dobré** _____ pocity.

5 a) Uveď, co znamenají následující pojmy a kým je níže uvedená postava.

amfora

ornament

Herakles

b) Podtrhni všechna podstatná a přídavná jména a slovesa, která se ti budou hodit k popisu řecké amfory na obrázku.

Podstatná jména: keramika, jablko, hrdlo, stuha, úchyt, zdobený, bohyně, nádoba, výjev, scéna, pastýř, pruh, linka, vejce, rytmus, plocha, stroj

Přídavná jména: ozdobený, pohodlný, ornamentální, kovový, květinový, ospalý, figurální, zdobený, skleněný, malovaný, dřevěný, pravidelný

Slovesa: zdobit, rozbít, uchovávat, bojovat, mluvit, dívat se, útočit, nést, doplňovat, odpustit, zobrazovat, rozloučit se, představovat, pěstovat

c) Zakroužkuj z následujících postupů jeden, který bude pro popis vázy nejvhodnější.

a) od blízkého ke vzdálenému

b) zdola nahoru nebo obráceně

c) od středu do kraje

d) od celku k částem

d) Navrhni osnovu a napiš popis vázy na obrázku.

1 Vylušti přesmyčky jazykových prostředků, které se používají v líčení.

TRAKONST

TONEPITE

MEFORATA

FIKASOPERNICE

NÍROPŘIVNÁ

2 Rozhodni, zda jsou daná tvrzení pravdivá (ANO), či nikoliv (NE). Svá rozhodnutí ústně zdůvodni.

Líčení vyjadřuje osobní, citový vztah autora k popisované skutečnosti.

ANO – NE

Líčení bývá součástí odborné literatury (vědeckých článků a publikací).

ANO – NE

Epiteton je básnický přívlastek. Je to neobvyklé, zvláštní pojmenování vlastnosti.

ANO – NE

Metafora je způsob pojmenování, kdy neživým věcem připisujeme vlastnosti živých tvorů.

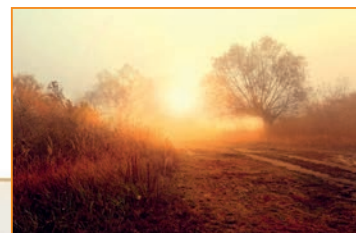
ANO – NE

Kontrast je záměrné užívání několika synonymních slov a myšlenek v textu.

ANO – NE

3 a) Do následujícího textu doplň dle smyslu dané výrazy. Můžeš měnit jejich tvary.

česat, mlhavý, kadeřník, ospalý, hladový, balkón, sametová, Sluneční bůh, rozčuchaná, vyprávět

Bylo _____ ráno. _____ se teprve probouzel, zato vět-
ve v korunách _____ stromů si už _____ o nočním dobrodružství – o _____
netopýrech a vystrašených nočních můrách, které jim zas a znova unikaly do _____ temnoty.
_____ tráva jim tiše naslouchala a lehounký větřík jí _____ vlasy sem a tam, tam
a sem. „Děkuji ti, milý _____, budu se slunci líbit, až se postaví na svůj polední _____
a rozhlédne se po kraji.“

b) Pokračuj v líčení a dopiš další odstavec k uvedenému textu. Použij slova z následující nabídky.

zablácený, broukat si, líně, zlatavý, strážce, zasněžený

4 a) Následující hádanky jsou založeny na metafoře. Uhádni jména jarních květin.

Kdopak jsi, kytičko, že jsi tak maličká? Uprostřed máš sluníčko, okolo běličká. _____

Na nevelkém stonečku spousta žlutých zvonečků. Každý z nich má k jaru klíč. _____

b) Vymysli podle obrázků vlastní hádanky. V každé hádance použij metaforu. Rým není nutný.

5 a) Vymysli k následujícím obrázkům přirovnání. Přídavné jméno napiš na horní řádek.

Příklad: Voňavý jako heřmánek.

a) _____
_____ jako _____

b) _____
_____ jako _____

c) _____
_____ jako _____

d) _____
_____ jako _____

b) Ke každému obrázku vymysli smysluplné souvětí a použij v něm přirovnání z bodu a).

a) _____

b) _____

c) _____

d) _____

6 Ke každému obrázku vymysli krátký text, v němž užiješ personifikaci. Využij vždy všechna zadaná slova (můžeš měnit jejich tvary i pořadí).

a) *rozpálený, líně, nudit se, vyprávět, karavana, odvážný*

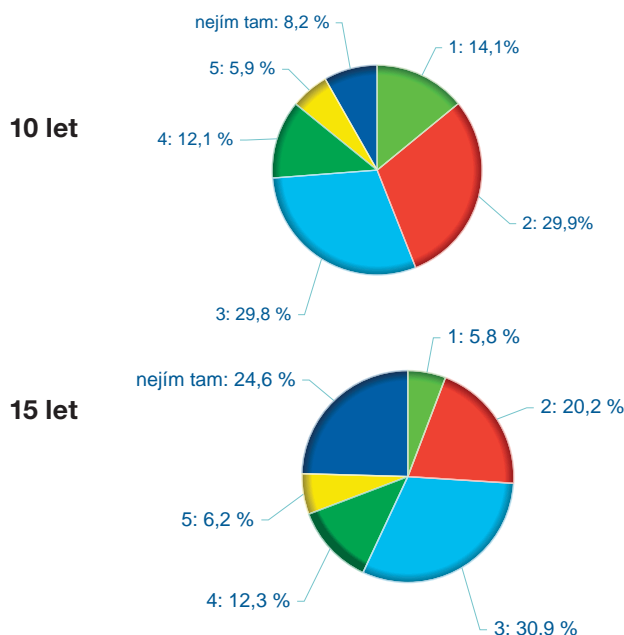
b) *hádat se, tanečnice, upovídaná, hvězdy, šeptat, měkký*

c) *závoj, lechtat, tiše, blankytný, rozesmátý, podřimovat*

3 Výšečové grafy sledují, jak na otázku: „*Jak bys oznámkoval/a jídlo ve školní jídelně?*“ odpovídaly dvě věkové skupiny respondentů. Podtrhni části textu, které neodpovídají uvedeným diagramům.

Rozdíl mezi počtem desetiletých a patnáctiletých strávníků je větší v případě hodnocení známkou 1, než v případě hodnocení známkou 2. Nadpoloviční většina žáků oceňuje školní obědy známkou dvě nebo tři. Zatímco dvojku by udělila školním obědům přibližně pětina patnáctiletých, u desetiletých se počet takto hodnotících dotázaných blížil čtvrtině. Rozdíl mezi těmi, kteří jídlo ocenili stupněm tři, je mezi oběma věkovými skupinami respondentů menší než jedno procento. Značně nespokojených, kteří by se rozhodli pro hodnocení 4 nebo 5, je mezi desetiletými žáky oproti patnáctiletým výrazně méně. Procentuální podíl těch, kteří se stravují mimo školu, poklesl u starších žáků o více než deset procent.

4 Prohlédni si níže uvedený spojnicový graf a odpověz na uvedené otázky.

- Ve kterém měsíci bylo nejvýhodnější nakoupit euro?

- Jaký byl vývoj české koruny vůči euru v průběhu července?

- Ve kterých měsících pokořilo euro hranici 26 Kč?

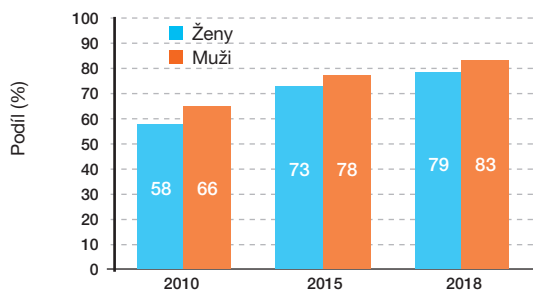
- Měl by si turista vybrat pro nákup eura měsíc březen nebo říjen?

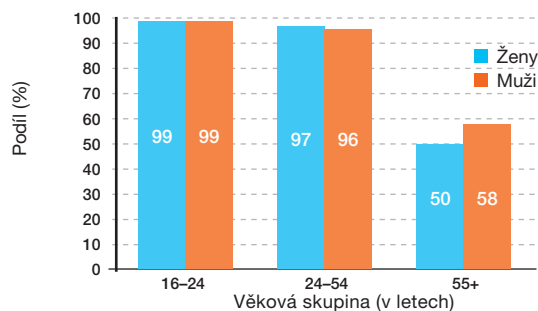
5 Petr se pokusil interpretovat dvojici níže uvedených grafů. Zapsal si pod ně poznámky v bodě a).

Podíl jednotlivců v České republice používajících internet podle pohlaví a věku

Muži a ženy, celkem (ve stáří 16+ let), 2. čtvrtletí 2018

Podle věkových skupin ve 2. čtvrtletí 2018

a) Rozhodni, kdy měl pravdu (P) a kdy se mýlil (M).

Tvrzení	P	M
Žádný z grafů nesleduje ženy či muže narozené po roce 2004.		
Oba grafy sledují vývoj v rozmezí několika let.		
Pouze jeden graf sleduje rozdíly mezi muži a ženami.		
Rozdíl mezi ženami a muži v počtu uživatelů je největší u střední věkové skupiny.		
Ve druhém čtvrtletí roku 2018 měly ženy v přepočtu na procenta ve všech věkových kategoriích převahu nad muži.		
Průměrný roční nárůst uživatelů internetu v období 2015–2018 klesl oproti období 2010–2015 o jedno procento.		
Počet uživatelů internetu rostl ve sledovaných letech jak mezi ženami, tak i mezi muži.		

b) Tabulkový editor vygeneroval výše uvedený graf z jedné z následujících tabulek. Poznáš, ze které?

a)

	ženy	muži
2010	66	58
2015	78	73
2018	83	79

b)

	2010	2015	2018
ženy	58	73	79
muži	66	78	83

c) Jakou poznámku napsal učitel žákovi k nesprávně zpracované tabulce, aby mu vysvětlil, kde se dopustil chyby? Vžij se do role učitele a zkus ji sám/sama zformulovat.

d) Zformuluj dvě tvrzení, která budou v souladu s údaji v grafech.

Rozdíl mezi muži a ženami ve 2. čtvrtletí roku 2018 byl největší u věkové skupiny 55+.

6 Vytvořte dva týmy a zpracujte projekty, v nichž máte zjistit, co je pro vaše spolužáky z níže nabízených možností v tuto chvíli nejdůležitější.

zdraví, rodina, volný čas, mobil/pc, kamarádi, škola

a) Úkolem týmu A je vytvořit vhodný dotazník, vyhodnotit žebříček hodnot u všech dotázaných (chlapců i dívek) formou grafu, tabulky a doprovodného komentáře.

b) Úkolem týmu B je vytvořit vhodný dotazník a následně porovnat, jak a zda se liší odpovědi skupiny chlapců od odpovědi skupiny děvčat formou grafu, tabulky a doprovodného komentáře.

c) Úkolem týmu A i B je zhodnotit přednosti zpracování projektu druhého týmu.

d) Úkolem týmu A i B je navrhnout, v čem by mohl vlastní tým zdokonalit svůj projekt.

4 Vypravování můžeme zpestřit i užitím ustálených spojení. Vysvětli význam následujících ustálených obrátů.

Kostky jsou vrženy.

Byl to danajský dar.

Začínali od Adama.

Otevřeli Pandořinu skříňku.

Je to Sisyfovská práce.

Rozetnul gordický uzel.

Bylo to ale Pyrrhovo vítězství.

Připadal si jako v Jiříkově vidění.

Bojovali s větrnými mlýny.

5 Také vhodné užití přísloví může zpestřit příběh. Vyhledej význam následujících méně známých přísloví.

Vrána vráně oči nevyklove.

Pýcha peklem dýchá.

Potmě každá kočka černá.

Prázdny sud nejvíce duní.

Každá liška svůj ocas chválí.

6 Přečti si pozorně následující ukázkou.

„Tati, co myslela máma tím, když ti řekla: Suš seno, dokud slunce svítí?“

Chlapcovy oči byly hluboké a zaujaté a doktor Satinský v nich uviděl podobu jeho matky, drobné ptačí ženy, se kterou ho kdysi zplodil a která mu jej teď poprvé po létech půjčila na dovolenou.

„To máš, jako když se řekne: kovej železo, dokud je žhavé,“ odpověděl synovi.

„No, a co to znamená?“

„Asi to, že máš udělat věc tehdy, když je to možné. Do studeného železa budeš marně tlouct a v dešti ti seno leda tak shnije, rozumíš?“

„Jo,“ přikývl chlapec a dále se neptal.

Nad hlavou vysoké letní nebe, před nimi krajina otevřená jako pěkná kniha. Pole, pastviny, kravín a k němu cesta posetá kravinci.

„Pojďme se tam podívat.“

(Jan Balabán, *Prázdniny*)

a) Najdi v ukázce epiteton (básnický přívlastek).

b) Podtrhni v ukázce přísloví i jeho vysvětlení.

c) Navrhni následující odstavec povídky.

7 Jaké komiksy znáš? Zabývá se některý z nich vážnou tematikou?

8 a) Prohlédni si následující stránku komiksu. Jednotlivé bubliny umísti na správné místo.

(kresba: Karel Osoha, *Totální nasazení*)

b) Příběh ztvárněný v tomto komiksu je inspirován skutečnou událostí. Vyhledej následující informace.

- Kdo byla Helena Esterkesová (postava dívky v komiksu)?

- Jakou roli v jejím životě sehrála Ledochovka a kde se nacházela?

- Kdo byli Banderovci?

c) Zamysli se, jaké pocity mohly zažívat jednotlivé postavy dané události, a své nápady zapiš.

Helena _____

Gregorová _____

muž _____

Proboha, co tu děláš, holka?

Alespoň dnes v noci mne tu nechte. Zítra zas půjdu.

Viděl tě někdo? Jak dlouho se tu schováváš?

Dva dny.

Pojď do tepla.

To je můj muž, vrací se. Počkej tady.

Dobrý večer.

Tady ale nemůžeš zůstat. Za mužem chodí Banderovci. Pověsili by nás všechny.

... zmrzla by...
... zabijí...
... její rodiče...

Díkybohu. To už jsou stopy zaváté.

POPIS	
<ul style="list-style-type: none"> – informuje, jak něco vypadá nebo funguje statický: osoby, zvířata, věci, budovy, krajina dynamický: děj, pracovní postup prostý: znaky, vlastnosti předmětů, jevů odborný: přesné informace, termíny, součást výkladu umělecký: osobní vztah k věci, umělecké jazykové prostředky 	<ul style="list-style-type: none"> Pozor na pestrou slovní zásobu! Pozor na posloupnost informací!
POPIS PŘEDMĚTU	
<ul style="list-style-type: none"> – popisuje věci všeho druhu – znaky a vlastnosti předmětu 	vhodná podstatná a přídavná jména
POPIS UMĚLECKÉHO DÍLA	
<ul style="list-style-type: none"> – umělecké dílo = objekt vytvořený člověkem, působí esteticky – sochy, obrazy, fotografie, šperky 	
POPIS PRACOVNÍHO POSTUPU	
<ul style="list-style-type: none"> – jak něco vyrobit, jak s něčím pracovat, zacházet – návod – názorný, přehledný, promyšlený, úplný, přesný 	
POPIS DĚJE	
– zachycuje opakující se události nebo jen pouhý sled činností, dějů	časové a místní souvislosti
LÍČENÍ	
<ul style="list-style-type: none"> – subjektivně zabarvený popis – osobní citový vztah autora k popisovanému jevu 	básnické jazykové prostředky
CHARAKTERISTIKA	
<ul style="list-style-type: none"> – vzhled, povaha, chování, zájmy, schopnosti osoby – ch. vnější (vzhled), vnitřní (vlastnosti) – ch. přímá (přímo uvedená), nepřímá (odvoditelná) 	
PRÁCE S INFORMACEMI	
<ul style="list-style-type: none"> – anotace = obsahuje, o čem text pojednává – resumé = souhrn nejdůležitějších informací – klíčové slovo = zásadní výraz v textu 	
VÝTAH	
<ul style="list-style-type: none"> – zkrácená forma souvislého textu – obsahuje nejdůležitější fakta 	
ŽÁDOST	
– úřední dopis obsahující prosbu nebo požadavek	jazyk spisovný, neutrální
SOUVISLÝ ŽIVOTOPIS	
– souvisle psaný životopis	
STRUKTUROVANÝ ŽIVOTOPIS	
– heslovité zachycení životopisu	
ŽIVOTOPIS SLAVNÉ OSOBNOSTI	
= biografie	autobiografie – vlastní životopis
MOTIVAČNÍ DOPIS	
– doplňuje životopis při žádosti o práci	
VYPRAVOVÁNÍ	
= děj, napětí, nutná zápletky, pak vyvrcholení a rozuzlení	rozmanitá dějová slovesa
úvod	úvodní do děje, naznačeno téma, místo, čas
stať	zápletky, vyvrcholení, rozuzlení
závěr	zhodnocení, pocity, úvahy
	přímá řeč
	dějová posloupnost

SEZNAM LITERATURY:

- SKÁCEL, J. *Doteky*. 1. vyd. Praha: Euromedia Group – Odeon, 2007
- ŠRUT, P., *Lichožrouti*. 2. vyd. Praha: Paseka, 2012
- MITTON, S. a J. MITTON. *Astronomie*. Praha: Svojtka a Vašut, 1996
- DMITRIJEV, J. D. *Obojživelníci a plazi známí i neznámí, pronásledování, chránění*. Praha 1988
- WILSON, K. *Fotografujeme*. Praha: Slovart, 1996
- BÍGL, Z. *České země za posledních Přemyslovců*. Praha: Albatros, 1993
- LEGÁTOVÁ, K. *Želary*. 2. vyd. Praha: Paseka, 2011
- BALABÁN, J. *Prázdniny*. 1. vyd. Brno: Host, 1998
- Totální nasazení*, kresba: Karel Osoha, Praha: Post Bellum a Argo, 2017

Hravý sloh pro 7. ročník ZŠ a víceletá gymnázia

- Hravý sloh je graficky atraktivně zpracovaný pracovní sešit, který doplňuje ucelenou řadu učebnic a pracovních sešitů Hravá čeština a literatura pro 2. stupeň ZŠ a víceletá gymnázia.
- Nabízí mnoho rozmanitých tvořivých úloh, jimiž mohou učitelé vhodně obohatit hodiny slohu.
- Kapitoly jsou věnovány jednotlivým slohovým útvarům, které jsou zastoupeny řadou ukázek. Zahrnují různé druhy popisu, charakteristiku, výtah, žádost, životopisy, motivační dopis či vypravování. Nechybí ani kapitola věnovaná práci s tabulkami a grafy.
- V kapitole si žák přečte ukázkou daného slohového útvaru, v dílčích úlohách se naučí poznávat jazykové prostředky typické pro tento útvar a pracovat s nimi a nakonec samostatně píše delší text.
- Sešity jsou sestaveny tak, aby byly vhodným doplňkem k různým učebnicím.

Ucelená řada titulů Hravý sloh:

ISBN 978-80-7563-189-3

9 788075 631893

www.etaktik.cz